

Nagroda im. Israela Gutmana

Redakcja rocznika „Zagłada Żydów. Studia i Materiały” oraz Stowarzyszenie Centrum Badań nad Zagładą Żydów postanowiły ufundować NAGRODĘ im. Israela Gutmana dla autora najlepszego artykułu naukowego poświęconego tematowi Zagłady. NAGRODA adresowana jest do wszystkich, lecz w sposób szczególny zależy nam na uhonorowaniu badaczy młodej generacji. To ich chcemy wspierać, zachęcać do pracy trudnej, żmudnej, wymagającej nieraz benedyktyńskiej cierpliwości i skrupulatności. Praca historyka Zagłady bywa też obciążona wyzwaniami pozanaukowymi, stając się często emocjonalnie, moralnie i egzystencjalnie doświadczaniem trudnym. W naszej intencji NAGRODA im. Israela Gutmana ma stanowić nie tylko wyraz uznania dla wysokiej jakości merytorycznej pracy wyłonionej w procedurze konkursowej, lecz także zwracać uwagę na wymiary humanistyczny i etyczny, w jakie nieuchronnie wpisują się badania nad Zagładą.

Nagród przyznawanych w Polsce za prace naukowe czy literackie jest dużo. Nagradzane są monografie, edycje źródłowe, prace popularnonaukowe. Nagradzany jest całokształt działalności naukowej czy społecznej. *Novum* naszej inicjatywy polega na tym, że NAGRODA im. Israela Gutmana przyznawana jest za artykuł naukowy. Książka staje się nieraz przedmiotem dyskusji i polemik, artykuł zazwyczaj ginie bez echa w czasopiśmie naukowych czy pracach zbiorowych i rzadziej niż książka trafia do szerszego obiegu, rzadziej jest zauważany i komentowany. Wyróżniamy naszą NAGRODĄ artykuł również dlatego, że – szczególnie dla młodszych badaczy – stanowi on najczęściej jedyną formę publikacji wyników ich prac. Chcemy, by ich trud mógł być zauważony i doceniony.

Najważniejszymi dla nas kryteriami oceny są wartości merytoryczne, warsztatowa rzetelność, poznawcze nowatorstwo, pasja badawcza, odwaga podejmowania tematów kontrowersyjnych, zaniedbywanych, spychanych na margines.

Israel Gutman – patron naszej NAGRODY – urodził się w Warszawie, był członkiem Ha-Szomer ha-Cair, uczestnikiem powstania w getcie warszawskim, więźniem obozu na Majdanku i KL Auschwitz. Po wojnie stał się najważniejszym izraelskim badaczem zajmującym się eksterminacją Żydów warszawskich i powstaniem w getcie warszawskim. Był zarówno świadkiem, jak i historykiem Holokaustu. Dla nas, założycieli pisma „Zagłada Żydów. Studia i Materiały”, Israel Gutman był jednym z najważniejszych autorytetów, dla wielu z nas Mistrzem i Przyjacielem. Związany z naszym pismem od początku, aż do śmierci

w 2013 r. zasiadał w jego Radzie Naukowej. Pragniemy Go w ten skromny sposób uhonorować.

Ustanawiając tę NAGRODĘ, wierzymy, że zyska ona uznanie środowiska historycznego oraz stanie się bodźcem do podejmowania studiów nad Zagładą i stosunkami polsko-żydowskich w czasie wojny i tuż po niej.

Zapraszamy przedstawicieli pism naukowych oraz środowisk akademickich do zgłaszania kandydatur do NAGRODY. Szczegóły na stronie internetowej rocznika <http://nagroda.zagladazydow.org>.

W bieżącym roku NAGRODĘ im. Israela Gutmana dla najlepszego artykułu naukowego poświęconego tematowi Zagłady otrzymuje KAROLINA PANZ za tekst pt. *„Dlaczego oni, którzy tyle przecierpieli i przetrzymali, musieli zginąć?”*. Żydowskie ofiary zbrojnej przemocy na Podhalu w latach 1945–1947, opublikowany w nr. 11 rocznika „Zagłada Żydów. Studia i Materiały” z 2015 r., s. 33–89. Karolinę Panz nagrodziliśmy za rzetelne opracowanie problematyki bardzo trudnej, obciążonej stereotypami, zmistyfikowanej, poddawanej manipulacjom i przekłamaniom, ciągle wywołującej gwałtowne emocje i spory. Chodzi o traktowanie Żydów ocalałych z Zagłady przez członków podziemia antykomunistycznego. Choć wcześniej pisano na ten temat wielokrotnie, Karolina Panz z jednej strony zweryfikowała lub uzupełniła ustalenia swoich poprzedników, z drugiej zaś potrafiła powiedzieć nam coś istotnie nowego. Nie tylko o sprawcach tych zbrodni, lecz przede wszystkim o ich ofiarach, traktowanych zwykle czysto instrumentalnie. Podejmowanie tego rodzaju tematyki w dobie promowanego przez władze kultu „żołnierzy wyklętych” i w wyjątkowo niesprzyjającym klimacie politycznym wymaga sporej odwagi. Wymaga też szczególnej dbałości o udokumentowanie stawianych tez i wszechstronne naświetlenie problemu. Z satysfakcją odnotowujemy, że Karolinie Panz udało się sprostać wysokim standardom rzemiosła historycznego.